

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે

કક્ષા-12 હિન્દી (પ્રથમ ભાષા) (002) (સામાન્ય પ્રવાહ) વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 ઘણ્ટે

પ્રશ્નપત્ર કા પ્રારૂપ

પૂર્ણાંક : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહૃદ હાઈ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની ધૂટ રહેશે.

ઉદ્દેશ્ય અનુસાર ભારાંક :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સપદ્ધ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુભાગ/મૂલ્યાંકન	
પૂર્ણાંક	18	28	20	24	10	100
પ્રતિશત	18	28	20	24	10	100

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક :

ક્રમાંક	પ્રશ્ન કા પ્રકાર	વિકલ્પ સહિત પ્રશ્નોં કી સંખ્યા	વિકલ્પ રહિત પ્રશ્નોં કી સંખ્યા	કુલ અંક
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	30	30	30
2.	સંક્ષિપ્ત જવાબી પ્રશ્ન (VSA)	06	06	06
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (SA-1)	11	11	22
4.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્ન (SA-2)	03	02	06
5.	દીર્ଘ પ્રશ્ન (LA)	08	05	26
6.	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (EA)	01	01	10
	કુલ	59	55	100

વિભાગ અનુસાર ભારાંક :

ક્રમ	વિભાગ	ગુણાંકન
1.	ગદ્ય વિભાગ	30
2.	પદ્ય વિભાગ	30
3.	વ્યાકરણ	20
4.	અપઠિત અર્થબોધ એવં લેખન	20
	કુલ	100

નોંધ : ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ દ્વારા શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે અભ્યાસક્રમમાંથી રદ કરેલ પ્રકરણો/મુદ્દાઓમાંથી પ્રશ્નો પૂછવા નહીં.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વ્યાકરણ કે અનુસાર ભારાંક :

ક્રમ	વિભાગ	ભારાંક
1.	સંધિ-વિચ્છેદ	02
2.	તત્ત્વસમ્રાપ	02
3.	ઉપસર્ગ-પ્રત્યય	02
4.	સમાસભેદ	02
5.	શબ્દસમૂહ કે લિએ એક શબ્દ	02
6.	મુહાવરે	04
7.	છન્દ - (દોહા, સોરઠા, ચૌપાઇ) અભ્યાસ ક્રમ મેં હોયાં ।	02
8.	અલંકાર - અનુપ્રાસ, યમક, શ્લેષ, વક્રોક્તિ, ઉપમા, રૂપક, ઉત્પ્રેક્ષા, સંદેશ, ભાંતિમાન, માનવીકરણ ભી અભ્યાસક્રમ મેં હોયાં ।	04
કુલ		20

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે

કક્ષા-12 હિન્દી (પ્રથમ ભાષા) (002) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 ઘણ્ટે

પ્રશ્નપત્ર કા પ્રારૂપ

પૂર્ણાક : 100

વિભાગ-A

[30]

- વસ્તુનિષ્ઠ પ્રશ્નોને કે ઉત્તર દીજિએ। 1,2,3,4,5 [05]
- જોડે મિલાઇએ। 6,7,8,9,10 [05]
- એક-એક વાક્ય મેં ઉત્તર દીજિએ। 11,12,13 [03]
- દો-તીન વાક્યો મેં ઉત્તર દીજિએ। 14,15,16 [06]
- પંદ્રહ -બીસ વાક્યોને ઉત્તર દીજિએ। 17, 18 (દો મેંથે કોઈ એક) [05]
- ગદ્યાંશ કી સસંદર્ભ વ્યાખ્યા કીજિએ : 19, 20 (દો મેંથે કોઈ એક)
આરોહ ભાગ-2
વિતાન ભાગ - 2

વિભાગ-B

[30]

- વસ્તુનિષ્ઠ પ્રશ્નોને કે ઉત્તર દીજિએ। 21, 22, 23, 24, 25 [05]
- જોડે મિલાઇએ। 26, 27, 28, 29, 30 [05]
- એક-એક વાક્ય મેં ઉત્તર દીજિએ। 31, 32, 33 [03]
- દો-તીન વાક્યો મેં ઉત્તર દીજિએ। 34, 35, 36 [06]
- પંદ્રહ -બીસ વાક્યોને ઉત્તર દીજિએ। 37, 38 (દો મેંથે કોઈ એક) [05]
- પદ્યાંશ કી સસંદર્ભ વ્યાખ્યા કીજિએ : 39, 40, 41 (તીન મેંથે કોઈ દો)

વિભાગ-C વ્યાકરણ

[20]

- સંધિ-વિચ્છેદ કીજિએ। 42, 43 [02]
- તત્સમ રૂપ લિખિએ। 44, 45 [02]
- ઉપસર્ગ યા પ્રત્યય અલગ કીજિએ। 46, 47 [02]
- સામાસિક શબ્દોનું કા વિગ્રહ કરકે સમાસ કા નામ લિએ। 48, 49 [02]
- શબ્દ સમૂહ કે લિએ એક શબ્દ લિખિએ। 50, 51 [02]
- મુહાવરે કા અર્થ લિખકર વાક્ય પ્રયોગ કીજિએ। 52, 53 [04]
- ઉદાહરણ સહિત છન્દ કી પરિભાષા લિખિએ। 54 [02]
- ઉદાહરણ સહિત અલંકાર કી પરિભાષા લિખિએ। 55, 56 [04]

વિભાગ-D

[20]

- અપઠિત ગદ્યાંશ કા એક તિહાઈ મેં સારલેખન ઔર ઉચ્ચિત શીર્ષક ભી દીજિએ। 57 [05]
- નિબંધ લેખન 300 શબ્દોનું લિખિએ। 58 (અ, બ, ક, ડ) [10]
- અપઠિત કાવ્યાંશ કા ભાવાર્થ લિખિએ। 59 [05]

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2020-21 માટે

કક્ષા-12 હિન્દી (પ્રથમ ભાષા) (002) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂને કા પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 ઘંટે

પૂર્ણાક : 100

- સૂચના : (1) ઇસ પ્રશ્નપત્ર માં કુલ ચાર વિભાગ હુંદિની।
(2) પ્રત્યેક પ્રશ્ન અનિવાર્ય હૈ।
(3) સખ્તી પ્રશ્નોને કે ઉત્તર ક્રમશઃ લિખિએ।

(વિભાગ-A)

નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોને ઉત્તર દિએ ગાએ વિકલ્પોનોને સહી વિકલ્પ ચુનકર લિખિએ।

[05]

- (1) 'બાજાર દર્શન' પાઠ કિસ સાહિત્યિક વિધા માં લિયા ગયા હુંદિની ?
(A) કહાની (B) સંસ્કરણ (C) નિબંધ (D) ઉપન્યાસ
- (2) સફિયા કે ભાઈ ને નમક કી પુડિયા લે જાને સે ક્યોં મના કિયા ?
(A) ઈમાનદાર થા (B) કસ્ટમ અધિકારી થા
(C) બૈંક મૈનેજર થા (D) પુલિસ અફસર થા
- (3) 'ભક્તિન' પાઠ કે રચનાકાર કૌન હુંદિની ?
(A) કુંવર નારાયણ (B) પ્રેમચંદ
(C) મહાદેવી વર્મા (D) નાગાર્જુન
- (4) ઇન્દ્ર સેના કો ગાંધી કે લોગ દૂસરે કિસ નામ સે બુલાતે થે ?
(A) શરારતી-મંડલી (B) કિરતન મંડલી (C) મેઢક મંડલી (D) ચિલ્લર મંડલી
- (5) પૂરા ગાંધી કૌન-સી બિમારી સે તબાહ હો ગયા થા ?
(A) હૈજા-મલેરિયા (B) અતિવૃષ્ટિ (C) ચેચક-સૂખ્ખ્ય (D) કોરોના

જોડે મિલાડેણ :

[05]

પાત્ર/લેખક

સંવાદ એવં પાઠ

- (6) જીજી (અ) નયે મૈનેજર ને કહા 'હૌરિબુલ'
(7) સફિયા (બ) દેઢા તૂ તો અભી સે પઢ-લિખ ગયા।
(8) લુટ્ટન સિંહ (ક) ઉસને ક્ષત્રિય કા કામ કિયા હૈ।
(9) ધર્મવીર ભારતી (ડ) કાલે મેઘા પાની દે
(10) રાજાસાહબ (ઘ) પહલવાન કી ઢોલક
(ફ) જી માતાજી, આપકો તો યહાઁ આયે હુએ બહુત સાલ હો ગયે હોંણે।

નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોને ઉત્તર એક-એક વાક્ય માં લિખિએ :

[03]

- (11) ઢોલક કી આવાજ કા પૂરે ગાંધી પર ક્યા અસર હોતા થા ?
(12) મેઢક-મંડલી અપને આપકો ઇંદર સેના કહકર ક્યોં બુલાતી થી ?
(13) બાજારુપન સે ક્યા તાત્પર્ય હૈ ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોં કેં દો-તીન વાક્યોં મેં ઉત્તર દીજાએ ।

[06]

(14) મહામારી ફૈલને કે બાદ ગાંવ મેં સૂર્યોદય ઔર સૂર્યાસ્ત કે દૂશ્ય મેં ક્યા અન્તર હોતા થા ?

(15) ભક્તિન કે સસુરાલવાલે ભક્તિન કે સાથ કેસા વ્યવહાર કરતે થે ?

(16) બાજાર કા જાડુ ચઢને ઔર ઉત્તરને પર મનુષ્ય પર ક્યા-ક્યા અસર પડતા હૈ ?

નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોં મેં સે કોઈ એક પ્રશ્ન કા ઉત્તર પંદ્રહ-બીસ વાક્યોં મેં લિખાએ ।

[05]

(17) ભક્તિન દ્વારા શાસ્ત્ર કે પ્રશ્ન કો સુવિધા સે સુલજ્જા લેને કા ક્યા ઉદાહરણ લેખિકા ને દિયા હૈ ?

(18) 'માનચિત્ર પર એક લકીર ખીંચ દેને ભર સે જમીન ઔર જનતા બંટ નહીં જાતી હૈ ' -

ઉચિત તર્કો વ ઉદાહરણોં કે દ્વારા સમજાઇએ ?

નિમ્નલિખિત ગદ્યાંશો મેં સે કિસી એક ગદ્યાંશ કી સસંદર્ભ વ્યાખ્યા કીજાએ ।

[06]

(19) 'આકાશ સે ટૂટકર યદિ કોઈ ભાવુક તારા પૃથ્વી પર જાના ભી ચાહતા તો ઉસકી જ્યોતિ ઔર શક્તિ રાસ્તે મેં હી શેષ હો જાતી થી । અન્ય તારે ઉસકી ભાવુકતા અથવા અસફલતા પર ખિલખિલાકર હાસ પડતે થે ।'

(20) 'જાતિ-પ્રથા કો યદિ શ્રમ વિભાજન માન લિયા જાએ, તો યહ સ્વાભાવિક વિભાજન હી હૈ, ક્યોં કિ યહ મનુષ્ય કી રૂચિ પદ આધારિત નહીં હૈ ।'

વિભાગ-B

નિમ્નલિખિત પ્રશ્નોં કે ઉત્તર સહી વિકલ્પ ચુનકર ઉત્તર દીજાએ ।

[05]

(21) 'કૈમરેં મેં બન્દ અપાહિજ' કવિતા કિસ કાવ્યસંગ્રહ સે લી ગઈ હૈ ?

(A) ટૂટી-ફૂટી કુડિયા (B) ચાઁદ કા મુંહ ટેઢા (C) ઇન દિનોં (D) લોગ ભૂલ ગયે

(22) 'પતંગ' કવિતા કે અન્તર્ગત કવિ ને કિન ઇચ્છાઓં ઉમંગો કા ચિત્રણ કિયા હૈ ?

(A) જન્મજાત ઇચ્છાએँ (B) નૈર્સાર્ગિક ઇચ્છાએँ (C) બાળસુલભ ઇચ્છાએँ (D) યુવાવસ્થા કી ઇચ્છાએँ

(23) 'દિન જલ્દી-જલ્દી ઢલતા હૈ' કાવ્યગીત કે રચનાકાર કૌન હૈ ?

(A) રઘુવીર સહાય (B) હરિવંશરાય બચ્ચન (C) તુલસીદાસ (D) આલોક ધન્વા

(24) જિન્દગી મેં જો કુછ હૈ, જો ભી હૈ ,

(A) સહર્ષ સ્વીકાર હૈ (B) સહર્ષ અસ્વીકાર હૈ
(C) સહજ સહમત હૈ (D) અસહમત હૈ

(25) ભોર કા નભ કેસા લગતા હૈ ?

(A) નીલા શંખ જૈસા (B) સુનહરા શંખ જૈસા (C) લાલ શંખ જૈસા (D) પીલા શંખ જૈસા

જોડે મિલાઇએ :

[05]

રચનાકાર

રચના

(26) રઘુવીર સહાય

(અ) રૂબાઈયાં

(27) ઉમાશંકર જોશી

(બ) કૈમરે મેં બંદ અપાહિજ

(28) મુક્તિબોધ

(ક) છોટા મેરા ખેત

(29) તુલસીદાસ

(ડ) ઉષા

(30) શમશેરબહાદુર સિંહ

(પ) લક્ષ્મણ-મુચ્છ્ય

(ફ) સહર્ષ સ્વીકારા હૈ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

નિર્ણલિખિત પ્રશ્નોं કે ઉત્તર એક-એક વાક્યોं મેં લિખિએ :

[03]

- (31) કવિ ને ચૌકોન ખેત કી તુલના કિસસે કી હૈ ?
- (32) કાલી સિલ કો કિસસે ધો દિયા હૈ ?
- (33) લક્ષ્મણજી કો કિસ વૈદ્ય ને ઠીક કિયા ?

નિર્ણલિખિત પ્રશ્નોં કે ઉત્તર દો-તીન વાક્યોં મેં લિખિએ :

[06]

- (34) બચ્ચે કિસ બાત કી આશા મેં નીડોં સે ઝાઁક રહે હોંગે ?
- (35) બચ્ચે કિસ કે સાથ ડડ રહે હૈને ?
- (36) કુંભકરણ રાવણ સે બિલખકર ક્યા બોલા ?

નિર્ણલિખિત પ્રશ્નોં મેં સે કોઈ એક પ્રશ્ન કા ઉત્તર પંદ્રહ-બીસ વાક્યો મેં લિખિએ ।

[05]

- (37) 'સહર્ષ સ્વીકારા હૈ' કવિતા કા કેન્દ્રિય ભાવ લિખિએ ।
- (38) 'પરદે પર વક્ત કી કીમત હૈ'-કહકર કવિ ને પૂરે સાક્ષાત્કાર કે પ્રતિ અપના નજરિયા કિસ રૂપ મેં રખા હૈને ?

નિર્ણલિખિત પદ્યાશં કી સસન્દર્ભ વ્યાખ્યા કીજિએ : (કોઈ દો)

[06]

- (39) જથા પંખ બિનુ ખગ અતિ દીના, મતિ બિનુ ફનિ કરિબર કર હીના ,
અસ મમ જિવન બંધુ બિનુ તોહી, જૌ જડુ દૈવ જિઆવૈ મોહી ॥
- (40) શબ્દ કે અંકુર ફૂટે, પલ્લવ પુષ્પોં સે નમિત હુઆ વિશેષ ॥
- (41) જાને ક્યા રિશ્તા હૈ, જાને ક્યા નાતા હૈ,
જિતના ભી ઉંડેલતા હું, ભર-ભર ફિર આતા હૈ ॥

વિભાગ-C

નિર્ણલિખિત શબ્દોં કા સંધિ-વિચછેદ કીજિએ ।

[02]

- (42) નિર્મલ
 - (43) વિદ્યાલય
- નિર્ણલિખિત શબ્દોં કે તત્ત્વમ રૂપ લિખિએ ।

[02]

- (44) આગ
 - (45) દરસન
- નિર્ણલિખિત શબ્દોં સે પ્રત્યય અલગ કરકે લિખિએ ।

[02]

- (46) ગાડીવાન
 - (47) વ્યક્તિત્વ
- નિર્ણલિખિત સામાસિક શબ્દોં કા વિગ્રહ કરકે સમાસ કા નામ લિખિએ ।

[02]

- (48) ચતુરાનન ।
 - (49) ચૌરાહ
- નિર્ણલિખિત શબ્દસમૂહ કે લિએ એક શબ્દ દીજિએ ।

[02]

- (50) જિસકા કોઈ શત્રુ ન હો
- (51) જો ઉપકાર ન માનતા હો

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

નિર્મલિખિત મુહાવરોં કા અર્થ લિખકર વાક્યપ્રયોગ કીજિએ ।

[04]

(52) ઈદ કા ચાંદ હોના

(53) નૌ દો ગ્યારહ હોના

નિર્મલિખિત છન્દ કા લક્ષણ લિખકર ઉદાહરણ દીજિએ ।

[02]

(54) ચૌપાઈ

નિર્મલિખિત અલંકારોં કે લક્ષણ સહિત ઉદાહરણ લિખિએ ।

[04]

(55) શ્લેષ અલંકાર

(56) માનવીકરણ અલંકાર

વિભાગ-D :

નિર્મલિખિત અપઠિત પરિચ્છેદ કા એક તિહાઈ ભાગ મેં સારાંશ લિખકર ઉચિત શીર્ષક દીજિએ ।

[05]

(57) ઈક્વીસર્વી સર્દી મેં પ્રવેશ કા અર્થ યહ કદાપિ નહીં કિ હમ આગામી કર્દી વર્ષો મેં ઉસમે પ્રવેશ કર જાયેંગે । ઇસી બાત કા મર્મ મૂલતઃ યહ હૈ કિ હમ વર્તમાન કે યથાર્થ ઔર ભવિષ્ય કે સ્વપ્ન કે બીચ અપના માર્ગ પ્રશસ્ત કરેંગે । વિકાસ કી સંરચના ઔર ન્યાય કે નિર્માણ કે અભિયાન મેં હમ સંતોષ કી સાંસ નહીં લેંગે ઔર આશા, વિશ્વાસ એવં સાહસ કે સાથ અપને પર પર અગ્રસર હોયે ક્યોં કિ હમારે લક્ષ્ય મહાન ઔર કઠિન હૈનું । હમ કમ્પ્યુટર કી બટન દબાતે હુએ દિખાવા કરને નહીં ના રહે હૈનું । હમ કર્મ કરકે અપને વિચારોં કો સૂર્ત રૂપ દેં, રાષ્ટ્રીય એકતા ઔર સહમતિ કી પ્રતિષ્ઠા કરેં, વસુધા કો એક કુટુમ્બ કે રૂપ મેં પ્રસ્થાપિત કરને કે પ્રયત્ન કરેં તથા વિજ્ઞાન ઔર વ્યવસાય કે નયે સીમાંતોં કી ખોજ કરતે હુએ વ્યક્તિ કી અસ્મિતા ઔર ગરિમા કી સુરક્ષા કે લિએ ન કેવળ કટિબદ્ધ હોયે, બલ્લિક ઉસકી ગારંટી ભી દેં ।

નિર્મલિખિત વિષય પર લગભગ 300 શબ્દોં મેં નિબંધ લિખિએ । (કોઈ એક)

[10]

(58) (અ) કોરોના એક વैશ્વિક મહામારી

(બ) પ્રદૂષણ કી સમસ્યા

(ક) કમ્પ્યુટર યુગ

(ડ) મેરા પ્રિય ખેલ

નિર્મલિખિત અપઠિત કાવ્યાંશ કા ભાવાર્થ લિખિએ ।

[05]

(59) ચાહ નહીં, મૈં સુરબાલા કે ગહનોં મેં ગુંથા જાઉँ,

ચાહ નહીં, પ્રેમી-માલા મેં બિંધ પ્યારી કો લલચાઉँ,

ચાહ નહીં સમ્પાદોં કે શવ પર હે હરિ ડાલા જાઉँ,

ચાહ નહીં દેવોં કે સિર પર ચઢું ભાગ્ય પર ઇઠલાઉँ,

મુઝે તોડું લેના બનમાલી

ઉસ પથ મેં દેના તુમ ફેંક,

માતૃભૂમિ પર શીશ ચઢાને

જિસ પથ જાવે બીર અનેક ।

• • •